

DÉLVIDÉK

Verseezi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Szerkesztőségi iroda: Versecz, laktanya-utca 1054. szám — ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények különben özv. Kirchnerné felvételi és rendelési irodájában (az Andrássy-sétány és iskola-utca sarkán lévő Kádics-féle házban) is átvételnek.
Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt. 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő: **Perjéssy Lajos**

Kiadó-hivatal: Kirchner-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetések, hirdetések és felszámolások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legjutányosabban számítottatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyílt-terben egy sor 10 kr. — A hirdetésekért kérjük pénteken délig beküldeni.

2. évfolyam.

Vasárnap 1893. évi január 22-én.

4. szám.

Versecz 1893. január 22.

„Versecz és vidéke társasköre“, városunk e húsz esztendő óta múlttal dicsekedő egyesülete ma vasárnap délután fogja megtartani rendezési évi közgyűlését.

Ezen közgyűlés elé annyival is inkább nagy érdeklődéssel tekint városunk intelligenciája, mert a Társaskörben, az utóbbi időben oly jelenségek voltak tapasztalhatók, mik veszélyeztették további fennmaradását, és sokakat elriasztottak.

Nem feladatunk, hogy e helyen soroljuk fel a megtörtént sajnós körülményeket s azok indító okait, csupán annak kijelentésére szorítkozunk, hogy a tisztikar és választmány azon tagjai, kik az üléseken részt is szoktak venni, s nem csupán panaszkodtak és panaszokat hallgattak, hanem javítani is igyekeztek — mindent megkivántak tenni arra nézve, hogy az elégedetlenség okai megszűnjenek s a Társaskör fennmaradása biztosítva legyen.

Törekvéseiket részben siker is koronázta. Oly vendéglőssel rendelkezik most a Társaskör, ki a tagok fokozottabb igényeit is közmegegedésre elégíti ki. Tisztaság és rend uralkodik az egyes helyiségekben; a hírlapok szintén rendben tartatnak és megőriztetnek, szóval e tekintetekben most már nem lehet ok a panaszra.

Az új három éves cyclus aláírási iver-

közkezen forog, eddigelé már körülbelül 90 tag irta alá. Tervbe vétetett a helyiségeknek két szobával való kibővítése stb.

Nem azt akarjuk a fentebbiekkel állítani, hogy most már nincs semmi kívánni való, sőt érezzük mindnyájan, hogy vannak bizonyos dolgok, melyeken már a legközelebbi jövőben okvetlenül segíteni kell, ha Társaskörünket azon a színvonalon akarjuk fenntartani, melyet az alapítók céljukul tűztek ki, s melyek az alapszabályokban is gyökereznek.

Hogy azonban a még meglévő bajok is orvoslást találjanak, az kizárólag csak a tagoktól függ.

Ha összetart az értelmiség és intelligens elem, sok oly dolgot ki lehet javítani, a melyek talán a régi tagok egy részét elriasztották, de a melyek megszüntetésével azok ismét vissza fognak pártolni. Az eddigelé beiratkozott tagok száma ugyan már biztosítja a Társaskör fenállását, de hogy az céljának és rendeltetésének megfelelhessen, s hogy mint máshol, úgy városunkban is bizonyos befolyást szerezzen, ahhoz — őszintén megvallva — még nagyon szükséges volna, hogy az intelligenciájának tagjai számosabban belépjenek.

Ha az értelmiség nem tömörül, s csak a várakozás merev álláspontjára helyezkedik és csupán panaszkodik, — akkor még so-

káig kell várnia, míg befolyását érvényesítheti.

A Társaskör mai napon megtartandó közgyűlésén kiki megteheti észrevételeit bátran és szabadon. Ajánlhat új módokat a netalán nem tetsző viszonyok javítására, a közönyösségnek azonban meg kellene szünie, mert csak akkor remélhetjük, hogy városunk ezen régi egylete újból fel fog virágozni.

P.

Marx Antal †

Ismét egy oly alakja dült ki a Dél-magyarországon annyira fontos szerepre hivatott tisztviselői karnak, ki a „nehéz időkben“ nagy szolgálatot volt hivatva teljesíteni s nehéz feladatának teljes erejével meg is felelni igyekezett.

Marx Antal, kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelő ma egy hete elhunyt.

A boldogult élete telve volt viszontagságokkal, de nagy akaratereje és bámulatos kitartása győzedelmeskedett a bajokon. Még ellenségei — ilyenek voltak pedig feles számmal — sem mondhatnak róla mást, mint csak jót. Testestől, lelkestől magyar ember volt, s ha törekvései nem mind sikerültek úgy, mint ahogy ő s mindnyájan kívántuk volna, annak okai nem benne, hanem a körülmények és viszonyokban rej-

Tárca.

Pár kiszakasztott levél az „Innen-onnan“-ból.

XXX.

Írta **Perjéssy Lajos**.

Az új tanító kisasszony — mint már említettük — az ő egyszerűsége és szeretetreméltóságával, de leginkább pedig szerénységével egészen meghódította Sajóbátor jobb érzelmű lakosságát, de ellenségei is támadtak lassacskán. A szokásos látogatásokat megtette az úri háznál, de azután nagyon visszavonult életet élt. A fiatal urak eleintén minden utat módot megpróbáltak, hogy találkozzanak vele.

A patikárusné, nemkülönben a póstamesterné, — kinek férje mint irnok működik — a fiatalok unszolására egyre másra rendezték az uzsonnákat, a volt segédtanító, akarjuk mondani „tanár úr“ félhónapi gázsiját költötte el egy alkalommal, midőn „elite cigánypecsenye sütés“-eket rendezett a sajjóparti fűzesben.

Az, a kiért azonban mindezek történtek, az csak párszor jelent meg a murikon. Akkor is visszavonult szerényen s hidegségével, kimértséggel majd kétségbe ejtette a joggyakornok, a doctorandus s a többi fiatal urakat, kik mindannyian a szokásos hetykeséggel folytatták ellene az ostromot.

— Nagyon fenhordja az orrocskáját a lelkeim — jegyezte meg a póstamesternő — pedig ugyan miért? Talán azért mert fővárosi tanítónő volt. No ugyan ott jól megszedte magát, még egy fikarczanyit butort se hozott, olyan szegényes is nála minden. Persze Csékeékkel választották a butort! Köszönöm alássan az izlését. Minden olyan ódivatú! Azután az iskolában is, olyan különös. A doctorné, az árendás, a „nyakigláb“, de meg az ispán és többek beiratták a nagy lányait is a munkaiskolába.

— Azután mire tanítja őket: Szabni, inget varni, reklit tákolni, s Uram bocsál, még fódózni is. Nevetséges! No lelkeim, asszonyok azt mondom én arra, hogy azért nem kellett volna pesti kisasszonyt hozni.

— Mennyire más is a r... i tanítókisasszony! Hog tud az öltözködni. Milyen remek butorai, kézimunkái, függönyei, teppichjei, kesztyűi, kalapjai, illatszerei vannak. Az egyik szobájában nem is látszik a fal a sok legyezőtől, hát a pillangók, a ballerínák?!

A munkaiskolában mind csak azt csinálják, meg a sok virágot sarga, kék, zöld, lilla, piros papírosból. Hogy festenek, aranyoznak, bronziroznak. Csupa gyönyörűség!

— Talán nem is a fővá osból jött ide ez a „mi a nagy hírünk“. Ki tudná, hiszen nem beszél. Apja, anyja hogy elhaltak, ... de hol? Kik voltak? Hiszen majd utánna járunk!

Majd kifürkészi ugye lelkeim a doctor fiad, (. . . „andussal“ mond édes) hiszen több mint tíz esztendeje járja már a fővárost s nagyon ismeri ott az embereket. Jött is ezután a hír egymásután a kérdezősködő levelekre. Hogy igen is fővárosi tanítónő volt, ennyi meg ennyi fizetéssel, de a vidékre kívánczolt.

Az asszonyok, a megsértettek ismét összedugták a fejeiket.

— Valami „nagy“ rejlik a dologban. Másként teljes lehetetlen. Olyan fizetést — (nekem, meg az uramnak együttvéve sincs annyi) — ott hagyni négyszáz forint, meg lakásért. Ott hagyni a fősleges fővárost, — Sajó Bátorért.

— Résen legyünk lelkeim, meg kell törni a hírest!

Az asszonyok aknamunkájáról a tanító kisasszony nem tudott semmit. Kötelességét hiven, pontosan teljesítette. Lassacskán, szinte akaratlanul teljesen visszahúzódott a sajjóbatóri ügynevezett hangadó társaságtól, — az a hír, hogy kevélynek tartják eljutott ugyan hozzá, de nem sokat adott rá Egész kis világa az iskola, Cséke uramék, meg a nagytiszteletű úr családja köré pontosult.

A viruló rózsává fejlődött Katicza lett egyetlen kedves barátja s a nagytiszteletű úrék kis Ilusa — szemefénye.

A kis gyermek rendkívüli csodálatos szeretettel csüngött a jó néniél annyira, hogy a nagytiszteletű asszony szinte feltékenykedett is már reá.

lettek. — Néhai Marx Antalnak, mint sok éven át tanfelügyelőnek, Temes vármegye tanügyének terén, — különösen a mi a magyar szempontot illeti — hervadhatlan érdemei vannak.

Milyen volt Délmagyarország tanító-sága akkor, midőn ő vette át a tanfelügyelő-séget?

Külföldről, a germánizálás bevallott céljából importált ténörök működtek mindenfelé, kik teljességgel nem voltak hajlandók elismerni magyar államiságunkat. Nemzetünk hivatalos nyelvét nem csak hogy nem értették, hanem határozottan ellenséges állást foglaltak el vele szemben.

Marxnak ily tanférfiakkal kellett küzdenie. Sokszor megtámadta a délmagyarországi német sajtó bizonyos része, de ő nem igen félt tőlük. E sorok írója előtt is nem egyszer említette fel: hogy büszke arra, ha azok a bizonyos német lapok szidják. Életrajzi adataiból — a „Délm. Közlöny“ után — közöljük az alábbiakat:

Marx Antal 1821. évi január hó 3-án született Nagy-Ószon, Torontál megyében. Atyja, Marx József, tanító volt, ki a múlt század végén vándorolt be több honfitársával Elzász-Lothringiából és jó neveltetésben részesítette fiát, Antalt.

Marx Antal elvégezve tanulmányait, 1839-ben jegyző lett Kurtics községben; 1842-ben Marienfeld, 1843-ban a temesmegyei Szt.-András község választotta meg jegyzőjének, 1848-ban központi járási esküdt lett Temes megyéjében.

Az 1848/49-iki zavarokban több szolgálatot tett azzal, a mit elhárított, mint azzal, a mit teljesített. A visszatérési hóhérai nem bocsátották meg neki a hazafiúi buzgalmat, az első közt volt, a kit foglyul kísérték a diadallitas hatalom poroszói a temesvári kazamatákba.

Rosz helyre, de jó társaságba került.

A kazamatákba volt becsukva Marx Antallal Murányi Ignác, volt alispán, a későbbi főispán. id. Ormós Zsigmond, volt főszolgabíró, a későbbi alispán, Mihajlovits József, volt gyárvárosi plébános, a későbbi zágrábi bíboros érsek, Onóssy Mátyas volt esküdt, utóbb orsz. képviselő, Odor Samu

Cséke uram, amidőn látta azt a meleg szeretetet, meglegedetten nézte a dolgok folyását. Sokszor találkozott ilyenkor a k. a. hálás pillantásával.

Cséke uramnak sokszor eszébe ötlött bizonyos jelenet, de néma volt, mint a sir, még Judith asszony előtt is hallgatott.

Annál többet beszéltek erre is, arra is.

— Lám, lám, milyen ravasz, hogy befurakodott a nagytiszteletű úrékhoz megszerette magát. Azok előtt bezzeg nem kevélykedik. Hizeleg! Úgy él, mint azok kívánják. Vajjon miért?

— No bizony mintha nem látná mindenki, a kinek szeme van.

— Dr. Csongori ügyvéd úr ott a mágnes. Milyen okos is az ilyen tanult, diplomás kisasszony. Aranyhalra vetette ki a hálóját. Meglássátok még megfogja.

— A mi fiaink már le is mondtak róla. Nem kell nekik!

Nincs annak szíve, csak számítása. Persze jobb lenne ügyvédnéne lenni, beleülni a szék vagyona, talán még kocsi, szakácsnét, szobalányt tartani, járnai a földes urakhoz — mint harisnyakötést tanítani a parasztleányoknak.

— A volt segédtanító, akarjuk mondani a „tanár úr“ már csak a bolondja. Az az, hogy csak az szalad már a szekere után. Vakká tette a nagy szerelem (— „meg a 400 frt“, — mondjátok hozzá lelkeim.) Irtozatos bosszúra készül, — mint mondja, — ha hogy megcsalják.

— Oh a szerencsétlen flótás! Hát kapott ígéretet?

— Dehogyan kapott, hiszen beszélni sem mer vele, csak nézi, nézi! Köszön nagyokat, de nem borzasztó valami e az, mikor nyakig ül miatta az adósságban. A sok cifra új divatú ruha, lakcipő, nyakkendők, fodros ing, az éjjeli zenék.

volt esküdt, később főszámvevő, Petrovits, lippai esperes és püspöki helynök stb.

Marx 1850. év nyarán szabadult ki undok börtönéből.

Lázás izgalommal ment egyik helyről a másikra, de sehol sem talált nyugalmas otthont. Csekély vagyona csakhamar felemésződött és 1854-ben kénytelen volt hivatalt vállalni; telekkönyvi biztos lett Torontálban a telekkönyvi felvételi munkálatoknál. Csakhamar telekkönyvi főbiztosnak nevezték ki. Szabadkára, honnan Oraviczára helyezték át és mikor a telekkönyvi felvételi munkálatok befejeztettek, 1858-ban telekkönyvi igazgatónak nevezték ki a temesvári országos törvényszékhez.

Hogy Marx Antal nem elveinek és hazafiságának feladásával vásárolta meg az abszolút kormány által nyújtott hivatalt, eklátásan kitűnik abból, hogy 1861. év tavaszán, midőn a februári diploma kiadása után Temes vármegye közönsége tisztújító közgyűlést tartott, Marx Antalt egyhangulag megválasztották a marosmelléki (vingai) járás szolgabírójának.

Az októberi diploma kiadása után a megyei tisztikar a kenyer és a jog, a hivatal és a becsület közt választani kényszerülvén. Marx is lemondott a többi tisztviselővel együtt.

Mikor újra felderült az alkotmányosság ege, Temes vármegye közönsége törvényszéki bírónak és telekkönyvi igazgatónak választotta meg Marx Antalt, a ki ezen állásában 1869-ig maradt meg, a midőn Temes és Torontál vármegyék kir. tanfelügyelőjének nevezetett ki; egyszersmind ő Fel-sége a kir. tanácsosi címmel tüntette ki.

Nagy népszerűségét igazolja, hogy 1872. évben a moraviczai választókerület egyhangulag országgyűlési képviselőjének választotta meg és Marx — tanfelügyelői állásának megtartása mellett — három éven át képviselte a kerületet, 1875-ben újra megválasztották, de Marx lemondott a mandatumról, hogy minden erejét a tanügy fejlesztésének szentelhesse.

1889. évi május hó 1-én ünnepelte 50 éves szolgálati és 20 éves tanfelügyelői jubileumát, mely alkalomból ritka szép orációkban részesült. A magán életbe 1880-ban lépett vissza.

A közel félszázados működés, az öreg-séggel járó testi gyengeség végre kimerítették erejét. Nyugalomba vonult, hogy megkezdett munkáját hivatott utódja végezze. Mi az elhunytban régi igaz istápolónkat, barátunkat gyászoljuk! Áldás és béke lengjenek hült porai felett!

— A Csékeék kis pipacsa, a Katicza persze mindazt hiszi, hogy az neki szól. Judith asszony is jobb szívet van egy idő óta a tanár úr iránt ilyen a világ a lelkeim.

— „Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja“ — mondja a példabeszéd. Egy kis alapja volt is az asszonyk által terjesztett hírek, de nem olyan, mint a hogy ők feltalálták.

A fiatal ügyvéd úr, — szó sincs róla, — nagyon is melegen érdeklődött a szerény tanító kis-asszony iránt, ki kedvence volt öreg szüleinek.

Sok alkalom adatott arra, hogy a két rokonzó lelkük találkozzék, s egymást ismerni tanulja, de a k. a. éppen ellenkezőképpen viselte magát, nem úgy, mint a postamesterő állította.

A nagytiszteletű úrék szintén elősegítették a dolgot, s szerfelett nagy vala megütközésük és szomorúságuk, midőn fiuk előadta, hogy „beszél a kisasszonynyal, de elutasított.“

Kérve kérte az öregeket, hogy legyenek közbenjárói, lágyítsák meg azt a szívet, a melynek beírása nélkül, nem is kíván tovább élni.

Bizonyos keserűséggel felt szeretettel vették is ők azután kérdőre a keményszívűt, — hogy mi esoda kifogásai vannak a fiuk ellen?

— Ne kérdezzenek, nem felelhetek, szerencsétlen vagyok, és nem lehetek soha nejevé.

— Azután miért?! És az a ki fürkészhetetlen, „miért“ kezdte feldülni a család nyugalmas életét.

Az ügyvéd úr kezdett részt venni a fiatal földes urak mulatságain, sokszor jött sápadt arccal, lázban égő szemekkel szüleikhez. Egy egy tárgyalásról el is maradt, némely kliensekkel, mint mondják, — a mi különben ezelőtt soha sem volt természetű — még gorombáskodott is, akár csak Borsos prókator úr. A „betekints“-ben hosszú éjszákön húzatta fülébe a „Nácziék“-kal, éppen mint a joggyakornok úr, kivel brudert is ittanak.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesülete.

69. szám — 1892.

Meghívó.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesülete
rendes évi

VIII-ik közgyűlését

f. évi február hó 5-én vasárnap d. e. 11 órakor fogja megtartani a városháza nagy tanácstermében, melyre az egylet t. cz. tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A választmány jelentése.
3. Pénztári jelentés.
4. Számvizsgálók jelenése.
5. Könyvtárnoki jelentés.
6. Indítványok.

Megjegyeztetik, hogy az „alapszabályok“ 14. §-a értelmében: „Egyes tagoknak az alapszabályok megváltoztatására vonatkozó indítványai 10 nappal a közgyűlés megtartása előtt az egyesületi elnöknek írásban beterjesztendők.“

Kelt Verseczen, 1893. január 19-én.

Hazafiúi tisztelettel

Dr. Seemayer Károly,
egyl. elnök.

Perjessy Lajos,
egyl. titkár.

Napi hírek.

Távozó tanfelügyelő. Mártonffy Márton, Temesmegye kir. tanfelügyelője, mint jól értesült forrás után közölhetjük — legközelebb, lehet hogy pár nap múlva — az ipariskolák országos felügyelővé fog kinevezetni.

Nagyságos és főtisztelendő Henny Sebestyén. róm.-kath. prépost plébános a mult pénteken tartotta meg névnapját, mely alkalommal, s a névnap előestélyén, városunk előkelői közül igen számosan keresték fel a népszerű s más vallásnak előtt is nagy tiszteletben részesülő lelkész; — hogy szerencsekívánataiknak kifejezést adjanak.

Buocz Béla járásbírókról, ki a mult napokban foglalta el hivatalát. — következőkép emlékezik meg a Nagy-Szent-Miklóson megje-

— „Édesem! — kezdte a patikárusné az általa bizonyos idő óta, gyakrabban rendezett „Zsurfix“-en — hallottátok?

Nem?! . . . az lehetetlen! Ő volt, bizonyosan ő volt, jól látta Teresike leányom a függöny alul.

— Ide jött, — lehetett már bizony három óra is, — oda állította a cigányokat a szögletablak alá, hogy húzták, de milyen szépen, csupa bánatosat.

— De hogy lehet olyan félénk, hogy nem jön a házba is, — szívesen látnánk! Persze mi nem fogunk utánna szaladni, se mindenféleképp csábítgatni, mint az a diplomás híres.

— Ott hagyta biz azt lelkeim! Kiismerte, hogy milyen szívtelen, hogy milyen számító.

— Megjött a jobbik esze a doctornak. — Tudtam én azt, meg Teresike is, a kis hamis hogy „alte Liebe rostet nicht“! Emlékeztetek csak vissza, hogy jogászkorában, mennyire mindennap volt nálunk, hogy táncoltatta a majálisokon a leányomat.

Azon közben multanak a hónapok! A nagytiszteletű úrék eleget búslakodtak; — a tanító kis-asszony ritkábban járt már át. Cséke Katicza kebelére borulva annyiszor elsírta, hogy ő milyen boldogtalan. A jó tiszteletes tanítóné asszony — a kit kezdtek nagy bosszúságára „directorné“-nak cizmezgetni — naponként inkább is inkább kezdte észrevenni, hogy a „másik leánya“ mint hervadozik.

Cséke uram, a ki mindentudósága miatt nagy kelepében érezte magát csak tűnődött, gondolkodott hosszú időn át, míg egyszer azután kikerült az anyuk előtt:

— Nagyon teszek Judith. Talán lesz eredménye, ha nem lesz, ha bajt csinálok — megbocsátja nekem jó akaratomért a jó lsten; — de ezeknek az állapotoknak véget kell vetni.

(Folytatása következik)

lenő „Magyar néplap“ mult vasárnapi száma: Legmélyebb tiszteletünk kíséretében üdvözljük őt, mint egy oly nevezetes városnak kir. járásbíráját; kívánjuk, hogy ott is minél előbb kivívja magának a községünkben évek hosszú során élvezett köztisztelet és közbecsülést. Reméljük, hogy Nagy-Szent-Miklós mint szülő és hivataloskodásának első városára a járásbíró úr minden alkalommal szívesen fog visszaemlékezni és lehetőleg gyakran meglátogatja helyi tisztelőit, kik őt feledni nem fogják soha!

Görög keleti szerb polgártársaink a mult szerdán ünnepelték meg vízkereszt napját, mely náluk egyike a legnagyobb ünnepeknek.

Házvétel. Az iskola- és úri-utca sarkán lévő Vojnovits-féle házat a mult csütörtökön megtartott árverésen Bienert Guszta kereskedő vette meg 11.100 frtéért.

Versecz t. h. j. f. város közigazgatási bizottsága a mult pénteken délelőtt ülést tartott, mely alkalommal a szokásos előterjesztések közt igen érdekes volt a tanfelügyelői jelentés, melyet lapunk legközelebbi számában behatóan fogunk ismertetni.

Azon felszólamlásokra, melyet községünk érdekében a helybeli vasúti állomás várótermében uralkodó állapotok megszüntetése tárgyában tettünk, a tegnapi póstával a következő hivatalos értesítést nyertük:

Magyar kir. államvasutak üzletvezetősége Szegeden.

ad 982. szám.

A „Délvidék“ tekintetes szerkesztőségének
Verseczen.

Becses lapja f. é. 2-ik számában az ottani várótermekben uralkodó bútorhiány s az általános tisztaság ellen történt felszólalására, van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy intézkedtünk, miszerint a várótermek a legtisztább állapotban tartassanak fenn, s hogy a hiányos bútorok kijavítása, valamint a még hiányzó bútorok beszerzése legközelebb megtörténjék.

Szeged, 1893. évi január 19-én.

Enyedy,
üzletvezető.

Járásbírószágunk ügyforgalma az 1892. évben a következő volt: Befolyt 13.104 polgári; 10.470 telegkönyvi, 7187 bünyői, 765 elnöki, összesen 31.526 darab. Hátralék volt 1891-ből 141 drb., így összesen 31.667. Ezekből elintézt: Eördögh Virgil, volt kir. járásbíró 5694 polgári, 4908 telegkönyvi, 732 bünyői és 634 elnöki ügydarabot, összesen 11.968-at. Truczsa Demeter elintézt 1393 polgári, 3062 bünyői, 131 elnöki, összesen 4589 ügyet. Kunsch Gábor elintézt 23 polgári, 161 büntető, összesen 184 ügyet. Mikler Gusztáv 5801 polgári ügyet. Kérészy Lajos, kir. albiró 5573 telegkönyvi és 3022 büntető, összesen 8595 darabot. A fentebbi számadatok a legmeggyőzőbb bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy mily nagy ügyforgalma van bíróságunknak, s hogy a hivatalnoki testület mily nehéz munkát végez.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesülete a mult csütörtökön d. u. népes választmányi ülést tartott Dr. Seemayer Károly elnökle alatt, mely alkalommal meghatározott az évi rendes közgyűlés ideje és tárgysorozata, tudomásul vétetett a pénztárnok jelentése, mely szerint az egylet mult évi kiadása 683 frtot tett ki. Az egylet készpénz vagyona 2567 frt, 06 kr., melyből 2262 frt. 76 kr. a takarékpénztárban van elhelyezve. Dr. Seemayer Károly indítványára elhatározta a választmány, hogy az ezutan rendezendő mulatságokon a nemtagok a beléptidj kétszeresét fogják fizetni. Az egyleti tagok sorából, részint mert eltávoztak, részint mert fizetési kötelezettségeiknek eleget nem tettek, részint mivel kilepésüket szabályszerűen bejelentették, — a következő tagok töröltettek: Bauer József, Czéh Károly, Czvetler Ferencz, Eördögh Virgil, Fekér Vilmos, Fritz Vilmos, Gettmann Emil, Kunsch Gábor, Mazsary Rezső, Mihajlovs Fer., Márthé Vilmos, Maly József, Milloschitz Béla, ifj. Prandl J., Sternberg Géza, Sparger Manó, Schnabl A., Susureán György, Szever Fer., Scherter Doroty, ifj. Tangl Viktor, Wolcz Ant., Frey Aurél,

Stáry Gusztáv, Brezsovszky György, Boldizsár Zsófia, Einhorn Anna, Lillin Ignác, Mihajlovs Hermin, özvegy Mundruczné, özv. Podhajeczky Sándorné, Wild József.

Temes vármegye népoktatásügyének 1892-ik évi állapotáról Mártonffy Márton, kir. tanfelügyelő, nagyérdeklő jelentést terjesztett be a vármegye közigazgatási bizottságához. Ezen jelentésből közöljük mi is az alábbiakat: Tankötelesek és tényleg iskolába járók. A tankötelesek száma: 66.570, a kik közt volt kor és nem szerint 6—12 éves fiú 24.110, leány 23.053, összesen 47.163, 13—15 éves fiú 9158, leány 10.249, összesen 19.407. A tankötelesek közt volt vallás szerint római katolikus 27.489, gör.-kath. 1888, helv. h. ev. 567, ágost. ev. 1712, görö-gkeleti 25.446, unitárius 5, izraelita 393. A vármegyében minden ezer lakosra 177.38 tanköteles esik. — A tankötelesek száma az 1891-ik évhez viszonyítva 173-al emelkedett. A tényleg iskolába járók főösszege 57.500, a kik közül elemi népiskolába járt 22.686 fiú és 18.921 leány, összesen 42.607; általános ismétlő iskolába járt 6863 fiú, 6669 leány, összesen 13.532; iparos-tanonciskolába járt 808 fiú; alsó fokú kereskedelmi iskolába 20 fiú; felső népiskolába 110 leány; polgári iskolába 129 fiú, 155 leány, közép-kereskedelmi iskolába 146 fiú; gimnáziumba 155. Vallás szerint az iskolázók száma következő: róm.-kath. 27.489. gör.-kath. 1888, helv. h. n. v. 567, ágost. ev. 1712, gör.-kel. 25.446, izraelita 303, unitárius 5. Nem iskolázott 1714 fiú és 4131 leány, összesen 5845, vagyis tanköteleseknek 13.7 százaléka. Az iskolába járók összesen 202.000 iskolai félnapot mulasztottak. Büntetés 7910 esetben alkalmaztatott s iskolai bírság címén befolyt összesen 2854 forint 50 kr. A szűkeges tankönyvekkel bírt 49.060 tanuló. A községekéről s az azokban levő iskolákról. Temesvár megyében — Temesvár és Versecz törvényhatósági jogu városokat ide nem értve — Fehértemplom és Vinga rendezett tanácsú városok betudásával van összesen 224 község és 5 majorsági telep. melyek közül csak 5 községben nincs önálló iskola, de ezek is a szomszédos községekkel közösen tartanak fenn iskolát. Így tartanak fenn csatlakozott iskolákat: Berekuca és Kamara-Szent-György Zárda-Szent-Györggyel, Nagy-Topolovecz Kis-Topoloveczcel, Dorgos Mész-Dorgossal és Hidegkút Zábránnyal. E tekintetben is haladást jelezhetek. A népoktatási intézetek összes száma 350, melyek közül állami jellegű 27, községi 95, róm.-kath. 47, gör.-kath. 18, helv. h. ev. 4, ágost. ev. 5, gör.-kel. román 129, gör.-kel. szerb 24, magánjellegű 1. Az iskolák száma az előző évhez viszonyítva 5 szaporodott. A tanítókról. A vármegyében alkalmazva van összesen 542 tanító és pedig 443 férfi és 99 nő. Ezek közül képesítéssel bírt 487, nem képesített 55. Rendes tanító volt 534, segéd 8. Állami iskolákban volt alkalmazva 68, községekben 167, római-katolikusban 103, gör.-katolikusban 48, helv. h. evangélikusban 5. ágost. evangélikusban 8, görögkeletiben 172, magán-iskolában 1.

Hypnotikus előadás. Neukomm Ferencz, helybeli gépgyáros, kinek pár héttel ezelőtt tartott rendkívül érdekes hypnotikus előadásairól lapunk egyik előző számában hosszasan is megemlékeztünk, — a mult hetfőn este ismét rendezett előadást a W o d e c z y siremlékalap alap javára. Hogy mily nagyobb közönség gyűlt ez alkalommal össze, leginkább kiténik abból, hogy a tiszta jövedelem 172 frt. lett. — A hetfőn bemutatott műsor teljesen új volt, s még azokat is meglepte, kik különben hasonló előadásokat már több ízben láttak.

A német múzsára, a jelenleg városunkban működő D u b a -féle színtársulat előadásaira — mint megbízható források beszélnek — nem valami jó idők járnak Verseczen. A Zéh-féle kis színház, az előadások alatt nem egyszer kong az ürességtől. Alig alig akad annyi publikum, mint a magyar színtársulatok előadásainál, pedig egy német társulat mellett 4—5 magyar jelenik meg nálunk egy esztendőben.

A helybeli mentelep laktanya kibővítési munkálatainak árverése a mult kedden tartatott meg a mérnöki hivatalban. A kikialtási ár 42.282 frt. volt. Az építést Hoffmann A. és társa nyerte el.

A verseczi bortermelők dalárdája f. hó 29-én vasárnap hangversenyyel összekötött táncmulatságot fog rendezni a „Szőlővenyigé“-hez címzett vendéglő helyiségeiben.

A verseczi műkedvelők egyletének f. évi február hó 1-én a „Szőlővenyigé“-hez ezimzett

vendéglő nagy termében rendezendő álarcez-és jelmez-bálijára nagyban folynak az előkészületek. Terveztetik a jelmezeket, van elég dolguk a szabóknak. Szóval a mulatság igen sikerültnek ígérkezik. A belépti jegyek (1 frt. személyenként) a meghívóhoz csatolt szelvény előmutatása mellett Kirchner J. E. özvegye papirkereskedésében kaphatók.

A háztulajdonosok ez úton is felhivatnak, hogy járdáikról a havat anynyival is inkább eltakarítsassák, mert ellenkező esetben rendőri bírságban fognak részesülni.

Szeretetház Nagybecskerekén. A millenniumi ünnepre szeretetházat óhajtanak építeni a nagybecskerekiek. A mozgalom élén Szalay ref. lelkész áll. A hozzávaló költséget gyűjtés útján szerzik meg, melyet a város területén már meg is indítottak. Most azonban országossá óhajtják tenni a gyűjtést s e célból ama kéressel fordulnak a hazafias magyar közönséghez, hogy a szeretetház ügyét adományaival gyámolítani sziveskedjék. Az adományok a torontáli takarékos hitelbankhoz küldendők Nagy-Becserekre, mert ez a pénzüzetet vállalta magára a szeretetház vagyona kezelését.

A dettai kaszinó február 11-én „Damen-Abend“-et rendez s tisztán és kizárólag német nyelvű meghívókat küldöz szét. Csodálkozunk rajta, hogy a dettai hazafias intelligencia, és a hivatalnoki karnak — nincs annyi befolyása, hogy a Kaszinóban a magyar államnyelvnek érvényt szerezzenek, s meghívójukon a magyar nyelvnek is engednének egy kis helyet.

Délmagyarország vasművel. Edvi Illés Aladárnak a magyar mérnök- és építészegyletben tartott, „Délmagyarország első vasgyárai a 18. században“ című felolvasásából említésre méltónak tartjuk a következőket: A temesi Bánságnak 1718-ban történt szervezése után az akkori kormányzó Merczy Kolos élénk tevékenységű fejtett ki a bányászat érdekében. Az oravicai, csiklovai és moldovai rézbányákkal egyidejűleg létesült a bogsáni. Ez utóbbi 1837-ben a murányi vasbányával haszonbérbe adatott. 1738-ban a bogsáni gyár a törökök által elpusztított, azonban 1740-ben ismét üzembe vették és beadták. Mivel a bogsáni gyárnak megnagyobítása víz és erdőhiány miatt lehetetlen volt, 1769-ben az új gyárt Resiczán építetett fel és ez 1771-ben megnyit. Ez eleinte 300 munkásnak adott kenyert, de a gyár alapításának 10-ik évfordulóján (1871. jul. 3.) már 630 munkást foglalkoztatott.

Déli gyümölcskereskedés Budapesten. A kereskedelemügyi miniszter és a Magyar kereskedelmi részvénytársaság azon fáradoznak, hogy a friss déli-gyümölcskereskedést, — melyet eddig Trieszt monopolizált — részben Budapest felé tereljék. E célból az „Adria“ tengeri hajózási társaság hetenként egy-egy közvetlen járatot rendezett be a szicíliai kikötők és Fiume közt, Trieszt érintése nélkül. Fiumében az érkező hajókat a déli gyümölcsök szállítására rendezett (párnázott) külön vonat várja, a mely azokat 16 óra alatt egyenesen a budapesti dunaparti teherpályaudvarba hozza, hol azok árverés útján adatnak el, amint ez az angol, hollandi és francia kikötőkben szokásos.

(Piaczi árak Verseczen). A mult csütörtökön f. hó 19-én a következők voltak a piaci árak: Búza legjobb 6 frt. 30 kr., középszerű 6 frt. 20 kr., Kétszeres legjobb 5 frt. 40 kr., középszerű 5 frt. 30 kr., Rozs legjobb 5 frt. 30 kr., Arpa legjobb 4 frt. 20 kr., középszerű 4 frt. — kr., Zab 4 frt. 50 kr., Kukoricza 3 frt. 30 kr., Marhahús 54 kr., Disznóhús kilója 40 kr., Cukor 50 kr.

A magunk dolgában.

Nem szívesen tesszük, de a körülmények kényszerítenek rá, hogy ez egyszer a magunk dolgával is foglalkozzunk.

Tudvalévő dolog, hogy ezelőtt 8 esztendővel, midőn a verseczi magyar nyelvterjesztő egyesület megalakult, mint a tagok megtisztelő bizalma folytán megválasztott egyleti titkár megindítottam a verseczi első magyar lapot a „Délvidéki Nemzetőr“-t. Megindítottam pedig azért, hogy legyen oly organumunk, mely az egylet s annak céljait felszínen tudja tartani. A körülmények és viszonyok abban az időben lapom kiadását, a helybeli Wettel és Veronits (könyvnyomda) céghez sodortak.

Sok nehéz küzdéssel és fáradsággal szerkesztettem 7 éven át a Nemzetört, sokszor támadtak ellenem éppen abban a német lapban, mely egy és ugyanazon sajtó alól került ki, az általam szerkesztett magyar lappal. A mint az egylet tagjaival ma építettünk, azt e német lap holnap lerombolni igyekezett.

A szakításnak be kellett következnie. Megváltam a „Nemzetört“ szerkesztőségétől, de mint egyleti titkár nem hagytam félbe a megkezdett munkát, s folytattam azonnal megindított lapomban a „Délvidék-ben.

A „Nztör“ is fenmaradt továbbra, most maga szerkeszti ama német lapnak szerkesztője, az én régi kiadóm — Veronits József úr, és a lap homlokán most is ott diszeleg e cím: „a magyar nyelvterj. egylet hivatalos lapja.“

Azóta úgy szerkesztik régi lapunkat, hogy pirul miatta a verseczi magyarság, de leginkább pirulnak a magyar nyelvterjesztő egylet alapítói és igaz barátai.

Mi a közmegebotránkozásnak kifejezést adandók pár szemelvényt közöltünk belőle (háromnegyed év alatt 2—3-szor megjelenő eredeti, és nem ollózott cikkeiből) — a nélkül, hogy nevét felemlítettük volna — s a „Nemzetört“ mult havi számában — tévútra akarván vezetni, magyarul nem teljesen jól értő, közönségünk egy részét (német czitatumokkal rukkol elő) közöl lapunkból oly részleteket, melyek teljesen jól vannak mondva és írva magyarul, de a melyben a „Nztör“ híres nyelvtudósai hibákat látnak.

(Nagy mulatságára szolgált magyar közönségünknek, a „vakondok“ szó bírálata. A jámborok azt hiszik, hogy az többesszám, szívesen megmagyarázzuk, hogy vannak vakond-okok is, szörnyen nekünk ront, a miért azt irtuk, hogy „a fecske keletre száll“. — Persze ők soha se hallottak azt, a „burschenliederek“ mellett, hogy „Összel száll a fecske madár keletre“.)

Ezt a „kis hamisságot“ szívesen megbocsátjuk nekik, de már az ellen teljes határozott-

sággal tiltakozunk, hogy — a mint ő állítja — mi irigyeltük volna az emlegetett czimet.

Ha irigyeltük volna, régen felvethettük volna a kérdést: „ki szolgált jobban rá? kinek van több jogzime ahoz, hogy a verseczi magyar nyelvterjesztő egyesület hivatalos lapját szerkeszse, az egyleti titkárnak e, vagy a híres német lap szerkesztőjének. De mi hallgattunk, irigység nélkül is tudjuk, hogy hamarabb fog elszakadni a magyar nyelvterjesztő egyesület jó izlésének türelemfonala, mint a vitorlás hajó kötele.

Perjéssy Lajos,

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyletének titkára.

Mi a gyapot? A társaságban B. ur beszélget a háziga zda kis fiával.

— Tudod-e mi a gyapot?

— Hogyne tudnám, — felel a kis lurkó, — azzal tömi a papa a fülét, a mama pedig a mellét.

Definíció. Az iskolai vizsgálaton kérdi egy diáktól a tanfelügyelő:

— Mi a kör, kis fiam!

— A kör . . . a kör . . . az, ahol a papa minden este berug.

Vasúti menetrend. Fehértemplom-ról érkeznek: 5.30 reggel, 1.03 délben és 6.11 este, Temesvár felé indul 5.36 reggel, 1.07 délben, 6.35 este. Temesvárról érkeznek: 7.23 reggel, 2.08 délben és 10.02 este. Fehértemplom felé indul: 7.31 reggel, 2.12 délben, 10.08 este. Nagybecskerekéről érkeznek: 11.59 délben, 8.50 este. Becskerek felé indul: 5.50 reggel, 2.20 délután. Jaszenováról Oraviczára indul: 8.15 reggel, 3 délután, 10.45 este. Oraviczáról Jaszenova felé indul 3 éjjel 10.40 délelőtt, 3.35 délután. Temesvárról Arad felé indul: 8 reggel, 1.11 délben 8.15 este Vojtekről Német-Bogsán felé indul 7 reggel, 9.15 este.

meghülés által keletkezett betegségek legnagyobb része, nagyon könnyen volna mellőzhető alkalmas háziszerek azonnali alkalmazása által. A Horgony-Pain-Expeller ily esetekben a

legjobb bedörzsölés.

Hasonló jó eredménnyel használható csúsz, köszvény és tagzaggatás, valamint fejfájás, hátfájdalmak, esipő-fájdalmak stb. ellen és majdnem minden háztartásban készleten van. Ezen szer 40 kros, 70 kros és 1 frt. 20 kros üvegekben majdnem minden gyógyszerüzletben kapható. Minthogy értéktelen utáztatok is léteznek, kifejezetten:

a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

kérendő.

Versecz és vidéke társasköre igazgatóságától.

54. sz. — 1892.

Meghívó.

„Versecz és vidékének társasköre“

XIX. évi rendes közgyűlését

1893. évi január hó 22-ik napján Vasárnap d. u. 2 órakor tartja meg saját helyiségeiben, melyre az egylet t. cz. tagjai ezennel tisztelettel meghívhatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A választmány jelentése.
3. Pénztári jelentés.
4. Számvizsgálók jelentése.
5. Tisztviselők és választmányi tagok választása.
6. Indítványok.

Kelt Verseczen, 1893. január 6-án.

Az egylet választmánya nevében:

Weifert Károly,
igazgató.

Perjéssy Lajos,
jegyző.

Kirchner J. E. özvegyének

Verseczen saját házában

38 év óta fennálló s gyorsajtóval s más legújabb rendszerű kisebb sajtóval felszerelt

könyvnyomdája

ajánlja magát mindennemű nyomtatványok ugy mint:

ujságok, különféle művek, röpiratok,

árjegyzékek, számlák, étlapok, látogatójegyek,

eljegyzési kártyák, czimlapok, bál meg hívók,

gyászjelentések, valamint czimkéek, árújegyek,

arany, bronz vagy különféle színű készítésére.

Elvállal továbbá körözvények, gyászjelentések, tabellák készítését minden hazai nyelven, s a legjutányosabb árak mellett.

A felvételi iroda, mely az Andrassy-sétatár és az iskola-úteza sarkán lévő Kádits-féle házában van elhelyezve, elvállal mindennemű megrendelést az összes bel- és külföldi hirdlapokra, regényekre, divatlapokra és minden e szakba vágó dolgokra.

Ugyanott kaphatók minden fajta irodai szerek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árakon.

A XXXVI. évfolyammal bíró első verseczi német lap, a „Werschetzer Gebirgsbote“ és „Délvidék“ szerkesztősége és kiadóhivala számára a hirdetések, felszólamlások és levelek a felvételi irodában is elfogadtatnak.

Mindennemű nyomtatványok a jegyzői irodák részére.